

RIGÓ BÉLA

VLAGYIMIR MAJAKOVSZKIJ

(1893–1930)

/Részlet/

[...]

az osztály agya,

az osztály ügye,

az osztály dicsősége a párt!

Nézd a pártot

és Lenint,

ezt az ikerpárt –

A történelem-anya kit szeret jobban?

Ím:

Azt mondjuk: Lenin,

és úgy értjük:

Párt.

azt mondjuk,

Párt,

és úgy értjük:

Lenin.

Eörsi István fordítása

ZOLTAI DÉNES

BERTOLT BRECHT

(1898–1956)

/Részlet/

[...]

E városokból az marad, mi rajtuk átfütyül: a szél!
Boldog, mert házainkat üresre zabálja végre.
Tudjuk, hogy előfutár mind, aki ma él,
És aki utánunk jön, nem méltó említésre.

Eörsi István fordítása

[...]

UTÓDAINKHOZ

I.

Csakugyan sötét korszakban élek!

A jámbor szó balga!

A síma homlok

Érzéketlenségre vall. A nevető

Az iszonyatos hírt

Még nem kapta meg.

Micsoda korszak ez, ahol
Csaknem gonoszított a fákról beszélni,
Mert annyi gazságról hallgatsz, míg ezt teszed!
Számíthatnak-e bajbajutott
Barátai még arra, ki ott az utcán
Nyugodtan lépdél?

Igaz: még megkeresem a kenyerem.
De higgyétek el: csak véletlen ez. Egyetlen
Tettem sem jogosít fel arra, hogy teletömjem magam.
A véletlen kímélt meg. (Ha szerencsém kihagy,
Végem.)

Azt mondják nekem: Egyél és igyál! Örülj, hogy van mit!
De hogyan ehetek és ihatok, amikor
Az éhezőtől ragadom el éttem,
S a szomjan halótól pohár vizemet.
És mégis eszem és iszom.

Szívesen lennék bölcs is.
Ósi könyvekben írva áll, mi a bölcsesség;
A világ harcától távol maradni s rövid
Időnkét félelem nélkül élni le.
Bölcsnek számít az is,
Aki megvan erőszak nélkül,
A rosszat jóval viszonozza,
S vágyait nem tölti be, hanem elfelejti.
Mindezt én nem tudom;
Csakugyan, sötét korszakban élek.

II.
A városokba a zűrzavar idején jöttem,
Mídon az éhség uralkodott.
Az emberek közé a zendülés idején jöttem,
És együtt lázadtam velük.
Így telt el időm,
Mely e Földön énnekem adatott.

A csaták szünetében költöttem el étkem,
A gyilkosok közé feküdtem aludni,
Hanyagul ápoltam a szerelmet,
S a természet türelmetlenné tett.
Így telt el időm,
Mely e Földön énnekem adatott.

Az utcák posványba vezettek az én koromban.
A beszéd elárult hóhéraimnak.
Nem tehettem sokat. De nélkülem az uralmon levők
Biztosabban ülnének helyükön, ezt remélem.
Így telt el időm,
Mely e Földön énnekem adatott.

Erőm csekély volt. Nagy messzeségből
Villant a cél,
Jól láthatóan, noha én bajosan
Érhetem el,
Így telt el időm,
Mely e Földön énnekem adatott.

III.
Ti, akik fel fogtok bukkanni az árból,
Amelyben elsüllyedtünk,
Ha gyengéinkről beszéltek,
Gondoljatok
A sötét korszakra is,
Amelyből megmenekültetek.

Hisz mi cipőnkél gyakrabban cseréltük az országokat, amíg
Átláboltunk az osztályok háborúin, kétségbeesve,
Ha a jogtalanságra nem felelt lázadás.

De eközben tudjuk:
Az aljasságra vicsgorgó gyűlölet
Is eltorzítja az arcvonásokat.

Az igazságtalanság miatt érzett haragtól
Is bereked a hang. Ó, kik a nyájasság
Számára akartuk előkészíteni a talajt,
Még mi sem lehattünk nyájasak.

De ti, ha eljön majd az a kor,
Hogy az ember az ember segítője lesz,
Gondoljatok ránk
Kímélettel.

Eörsi István fordítása

[...]

A leglapidárísabb stílusban talán egy 1939 tavaszán íródott kis vers, a *Rossz korszak a líra számára* fogalmazza meg a költő helyzetét a száműzetésben, annak negyedik és bizonyosan nem utolsó évében – akkor, amikor a *Munkanapló* bejegyzése szerint „a birodalom gyarapodik, a mázoló a hradzsinban ül”. A vers szerint a szerencsést szokták szeretni, nem a szerencsétlent; a győztes hangja kedves, az

ő arca szép. A satnya növésű fára csúfolódva mondják, hogy nyomorék. Miért beszél egy költő a negyvenéves munkásasszony görnyedt járásáról, amikor beszélhetne arról is, hogy a lányok melle meleg. Brecht, a „jó okkal” világgá űzött költő szótlan undorral lép túl az ismerős költészettanon. Tudja: rossz idők járnak az igazmondást kedvelő lírára – „dalomban a rímet / Szinte pöffeszkedésnek vélem”. Hogyan szóljon a lírikus a rossz időkben?

Küzd bennem

A virágzó almafa keltette lelkesedés

A mázoló beszédei miatt érzett iszonyal.

De csak az utóbbi

Kerget az íróasztalhoz.

Eörsi István fordítása

[...]